کارگاه زندگی

انزوا در اوج شهرت!

تحقیقات جدید دانشگاه کلوگ نشان می‌دهد که شهرت و قدرت می‌توانند منزوی‌کننده باشند. اگرچه مردم اغلب به دنبال قدرت هستند تا دوست داشته شوند، محبوب باشند ولی قدرتمندان اغلب عشق واقعی را دست‌نیافتنی تلقی می‌کنند. لحظه‌ای که یک طرفدار تلاش برای نزدیک شدن می‌کند، ممکن است همان لحظه‌ای باشد که در آن صاحبان قدرت و شهرت با این هجمه از واکنش‌ها بدبین شوند. براساس تحقیقات جدید، این مسأله به‌شدت بر توسعه روابط تأثیر می‌گذارد. محققان از ایالات متحده و اروپا معتقدند که قدرت، باعث ایجاد شک و تردید در مورد انگیزه‌های پشت اعمال مهربانانه دیگران می‌شود. در نتیجه، افراد در مرکز توجه ممکن است نسبت به حرکات به ظاهر نوع‌دوستانه بدبین شوند. بدبینی‌ای که آنها را از درگیر شدن در رفتارهای رابطه‌ساز باز می‌دارد. افراد مشهور و صاحبان قدرت که در یک سطح هستند، راحت‌تر با هم ارتباط برقرار می‌کنند تا با هواداران و دوستداران‌شان، اما هستند افرادی که از این قضایا مستثنی بوده و تعامل خوب و مثبتی با دیگران دارند. تحقیق مذکور نشان می‌دهد کسانی که در راس هرم قدرت یا در سطوح بالای شهرت هستند از باقی صاحبان قدرت و شهرت، منزوی‌تر هستند. به بیان دیگر، قدرت مانع از توانایی آنها برای سهیم شدن در اصول اولیه ایجاد رابطه می‌شود. محققان می‌گویند، تعامل و اعتماد، بلوک‌های اصلی توسعه روابط هستند.

یادداشت

فاطمه رحمانی | مشاور سابق فرماندار تهران در امور بانوان

الگوی سوم؛ زاییده دیدگاه متعالی اسلام به زن

الگوی سوم زن یک نظریه عملی و راهبرد ریشه‌ای و بنیادین است که برای اولین بار از سوی رهبر معظم انقلاب با این مضمون که «می‌توان زن بود، عفیف بود و شریف بود و در بطن و مرکز جامعه هم بود»، در سال ۹۱ مطرح شد. این مفهوم بسیار عمیق و دیدگاهی است که بین دو تفکر تحجر و تجدد یک مرز قائل می‌شود و راهی را برای زن مسلمان باز می‌کند تا بتواند تعریف شود و ما همیشه در مقابل الگوهایی که اجرا می‌شود، یک دیدگاه و الگویی برای زنان به‌ویژه زنان مسلمان بتوانیم ارائه دهیم.

در الگوی سوم زن می‌تواند در این معیارها و چارچوب‌ها قرار بگیرد، منتها چه بهتر که این الگو در کشور ما نهادینه و بنیادی شود تا بتواند در مقابل هجمه‌ها و الگوهای وارداتی خودش را ثابت کند. وقتی به جمله رهبر معظم انقلاب توجه کنیم، می‌فرمایند: «زنی که مد نظر اسلام است، می‌تواند محجبه، عفیف و شریف باشد و در عین حال در جامعه نقش‌های اجتماعی، سیاسی و ... داشته باشد». طبق فرمایشات رهبری، الگوی سوم، زاییده دیدگاه متعالی اسلام نسبت به زن است. الگوی شرقی و غربی دیدگاه متفاوت و ناقصی نسبت به الگوی سوم دارند.

در الگوی شرقی ابتدا زن به عنوان یک جنس ضعیف در عزلت و پستو، بدون ارتباط و نقش‌آفرینی در جامعه بوده است. در الگوی غربی نیز زن به عنوان فردی که یک نیروی کار ارزان‌قیمت برای لیبرال‌ها کار می‌کردند و برای فروش بیشتر و جلب مشتری استفاده‌های جنسی هم می‌شد. درواقع در این الگو زن شیء‌واره و خانواده‌گریز شد و هیچ جایگاهی برای مقام زن قائل نبودند.

«جام جم» مسأله پوشش و ارتباط آن با حقوق و آزادی زنان را بررسی کرده است

حجاب؛ دفاع از حریم انسانیت

فاخره بهبهانی | گروه جامعه

آزادی، واژه‌ای است که امروزه در جامعه ما، نسبت به آن برداشت‌های متفاوتی می‌شود. نکته قابل تأمل این‌که آزادی، برهنگی نیست. آنچه امروزه در خیابان‌ها می‌بینیم، بی‌حجابی نیست، بی‌بندوباری است و در یک کشور اسلامی، ترویج چنین عملکردهایی، بسیار تنش‌زا و مغایر با عقل، منطق، عرف و قانون است و مجازات دارد. آزادی، استفاده درست و منطقی از عقل سلیمی است که حیات بشری را تضمین می‌کند.

یک نظام مردم‌سالار دینی می‌خواهد در کشورش جذابیت‌ها و قابلیت‌های ظاهری زنان پوشیده باشد، تا قابلیت‌ها و ارزش‌های انسانی آنها آشکار و به نمایش گذاشته شود. حفظ قابلیت‌ها و جذابیت‌های ظاهری هم فقط متعلق به زن نیست، بلکه متعلق به مرد هم هست؛ بنابراین پوشش در ایران تنها معنای دینی ندارد، بلکه معنای انسانی هم دارد.

این یک توطئه است

خیلی از افراد بدحجاب هستند که ذاتا از برهنگی به این شیوه گریزانند و آزادی را مساوی با برهنگی نمی‌دانند. اصلا زن ایرانی، چه او که معتقد به حجاب است و چه او که این روزها روسری برداشته، هیچ نسبتی با این برهنگی‌ها و اقدامات غیرمتمدنانه ندارد. مسأله نه حجاب است، نه آزادی و نه زن. مسأله‌ای سازمان‌یافته از سوی دشمن است که به تجزیه ایران و ایجاد جنگ داخلی ختم می‌شود و باید مراقب بود. طرف حساب ما برهنگانی هستند که پیاده‌نظام دشمن محسوب می‌شوند. همین طیف قبلا این جور می‌گفتند: بگذارید زن و مرد در جامعه روابط آزاد داشته باشند تا حرص هوس جنسی کم شود؛ عملا معلوم شد که قضیه برعکس است. هرچه آزادی روابط زن و مرد در جامعه بیشتر شود، حرص شهوانی بشر بیشتر و مسأله همجنس‌بازی مطرح می‌شود.

حرکات اسلام‌ستیزانه

به‌طور کلی در جامعه ما سه گروه طرفدار بی‌حجابی هستند. یک گروه بانوانی که تحت تأثیر سبک زندگی غرب، بی‌حجابی را از مقوله آزادی به‌شمار می‌آورند. گروه دوم، بانوانی که در اثر محروم‌بودن از تربیت دینی می‌خواهند میل ذاتی خود به تبرج و خودنمایی را که خالق برای بقای نسل در او قرار داده است، ارضا کنند و سوم به تعبیر استاد مطهری، مردان شکارچی که می‌خواهند بانوان برای کامجویی آنها به آسانی در دسترس‌شان باشند. اسلام نمی‌خواهد ارزش و احترام زن در جامعه پایین بیاید و به آسانی در دسترس مردان شکارچی قرار گیرد. اسلام به خاطر مصلحت خانواده خواسته است که بانوان میل ذاتی خویش به تبرج و خودنمایی را مدیریت کنند. این سه گروه باید بدانند که جواز برهنگی از مقوله آزادی انسانی جداست. این یک حرکت اسلام‌ستیزانه است و هیچ ربطی به آزادی ندارد.

بی‌حجابی برای حریم خانواده خطرساز است

پوشش زن، مهم‌ترین مساله فرهنگی، دینی، حقوقی و امنیتی ایران بوده و در کشور ما از دیرباز از نظر شرعی و عرفی در مورد آن شکافی وجود نداشته و حتی در میان بخشی از مردم که التزام کمتری به برخی احکام دینی دارند، در قبال الزام قانونی حدودی از پوشش که مورد تأکید شرع، عقل و عرف است مقاومتی وجود ندارد و اگر مقاومتی در این زمینه در این بخش از مردم به‌وجود آمده ناشی از تحریکات رسانه‌ای و تهاجمات دشمنان اسلام است. اکثر این بانوان موافق یا تا حدودی موافق با این نکته هستند که بی‌حجابی برای حریم خانواده خطرساز است.

پوشش انتخابی نباید غیرمتعارف باشد

در هر جامعه‌ای آنچه می‌تواند ملاک و معیار و میزان اعتدال به‌شمار آید، عرف اجتماعی است. فاصله‌گرفتن از عرف اجتماعی، نوعی افراط یا تفریط نام می‌گیرد. بهزاد اکبرآبادی، کارشناس ارشد حقوق جزا می‌گوید: لباس و پوشش انتخابی نباید نسبت به عرف زمانی و مکانی جامعه اسلامی غیرمتعارف باشد موجب انگشت‌نما شدن و جلب توجه دیگران نشود. بنابراین اگر زنی تمام بدن خود را به وسیله لباس ضخیمی بپوشاند اما لباس مورد استفاده چنان تنگ باشد که حجم بدن را آشکار کند یا چنان غیرمتعارف باشد که موجب انگشت‌نما شدن باشد، حجاب شرعی را رعایت نکرده مانند پوشیدن بلوز و شلوار یا مانتوهای بسیار کوتاه که متأسفانه امروزه در جامعه اسلامی ما رواج یافته است.

این نوع برداشت از آزادی درست نیست

امروزه مفهومی که برخی از خانم‌ها از آزادی زن و احقاق حق درک کرده‌اند این است که مشابه ستارگان سینما و بلاگرها و شاخ‌های اینستاگرام، لباس بپوشند و از زنان فرنگی، فرنگی‌تر باشند، مثل عروسک آرایش کنند تا می‌توانند طنازی و دلبری نمایند و آداب و سنن ملی و مذهبی وطن‌شان را به تمسخر و بازی بگیرند و اوقات گرانقدری که باید صرف پرورش نسلی برومند و جلا دادن به زندگی شود، برای خودآرایی‌ها و هوی و هوس صرف کنند. این نوع طرز تفکر و پوشش‌ها، از زنان و دختران جامعه ما عروسک و مانکن می‌سازد. حفظ سلامت و اخلاق جامعه، برای جلوگیری از تحریک غرایز و سرکشی جوانان، و مبارزه با روحیه مدپرستی، بی‌بندوباری و مانکن‌مآبی بین دختران جوان، اجرای قانون جهت پوشش خانم‌ها لازم به نظر می‌رسد.

برش

تقلید از تحفه‌های غربی

در جامعه امروز ما، پوشیدن لباس‌های بدن‌نما، جلوباز و شلوارهای کوتاه همراه با آرایش‌های غلیظ، به نوعی نشانه‌ای از لجام‌گسیختگی به شمار می‌آید. این نوع پوشش‌ها به عنوان تحفه‌های غربی تلقی می‌شوند و به‌طور طبیعی با زندگی، آداب و رسوم و اعتقادات ایرانی همخوانی ندارند. عیب این کار بیشتر اینجاست که این پوشش‌ها به یک حد و مرزی بسنده نمی‌شود. این بدپوششی‌ها به مدارس و دانشگاه‌ها نیز راه یافته و به جای رقابت در درس و تحصیل به رقابت در بی‌پروا لباس پوشیدن و آرایش کردن، بی‌حجاب در جامعه گشتن و... تبدیل شده است. هر چیزی حدی دارد که تجاوز از آن حد نتیجه‌اش جز بی‌بندوباری، سرگردانی و ابتذال نیست. سر و دست شکستن در تقلید از پوشش‌های بی‌ضابطه هم از نظر اخلاقی و هم از جنبه اقتصادی برای خانواده‌ها و برای اجتماع زیان‌آور است. در زندگی باید به دو اصل مسلم توجه شود، یکی آداب و سنن مذهبی و دیگری رسوم و اعتقادات ملی که هردو به‌دنبال هم محفوظند و حافظ یکدیگر.

طراح: بیژن گورانی

جدول ۶۸۹۲

جدول عادی

افقی:

۱) چهره ـ پوشیده و پنهان ـ گوشه‌ای در آواز ابوعطا ۲) اثری به قلم آنتوان چخوف روسی ۳) پاکدامن ـ پایانی ـ اندیشمندان ۴) نوع، گونه ـ انسان ـ پدربزرگ ـ آقای آلمانی ۵) گوسفند قربانی ـ زهرآلود ـ از علائم نگارشی ۶) از تیم‌های فوتبال روسیه ـ نوعی میمون ـ خواری و خفت ۷) حرف دهن‌کجی ـ وسیله اندازه‌گیری سرعت باد ـ برق را از کوئل به دلکو می‌رساند ۸) آشوب طلب ـ پنداشتنی ـ رهایی ۹) جنس ـ کالاهایی که از خارج به کشور آورده می‌شود ـ باد سرد ۱۰) به عمل برآید ـ نوعی رونداز ـ از بخش‌های اوستا ۱۱) به راست متمایل شدن ـ واحد اندازه‌گیری توان الکتریکی ـ ضربه شدید روانی ۱۲) دریا ـ آینده ـ بوته گل ـ همچنین ۱۳) لگن ظرفشویی ـ آدم ماشینی ـ زبانه آتش ۱۴) گلبانگ اذان با صدای دلنشین وی به‌عنوان اثر ملی معنوی شناخته شد ۱۵) تحویل دادن ـ خاص ـ حالتی مخصوص زن آبستن.

عمودی:

۱) عدد قرن ـ جیره مقرر ـ عید میلاد مسیح ۲) محل تقاطع دو دیوار ـ گلی آپارتمانی ـ نزدیک بین ۳) قیامت ـ نمودار فشرده اطلاعات ـ آنچه در راه رضای خداوند به دیگری بدهند ۴) خالکوبی ـ طریق ـ یاقوت ۵) ایالتی در آمریکا ـ ادوات ـ همسر مرد ۶) شهر توت ـ پی در پی ـ زن سرخ رو ۷) سرتاسر ـ از درجات نظامی ـ شروع، آغاز ۸) بی‌اعتنا به قیدوبندها ـ عدل و داد ـ بعضی اوقات ۹) حیوانی که نماد سلامتی است ـ خزانه‌دار ـ اختلاف پتانسیل الکتریکی ۱۰) نوعی زغال سنگ ـ رادار ـ راه شاعرانه ۱۱) نیم ساعت! ـ واحد پول ایتالیا ـ گواهمندی ۱۲) چهارپایان ـ کنایه از جاسوس و خبرچین است ـ چغندر پخته ۱۳) قاعده ـ زردک ـ دوستی و رفاقت ۱۴) نصف آجر ـ رودی جاری در مازندران ـ ویولن آلتو ۱۵) بجا آوردن ـ مقدمه اندیشیدن ـ زمین آذری.

افقی:

۱) از انواع خرماهای جنوب ـ قلعه و حصار ـ تمسک جوینده ۲) مجموعه‌ای از اشعار سپید انقلابی سروده سیاوش کسرایی ۳) فلز ـ نامی پسرانه ـ برتری ۴) کودن ـ ازدواج موقت ـ شمشیر دفاعی ژاپنی ـ درون چیزی ۵) عسل ـ قهرمان زن رمان سووشون ـ شاعر غزلسرای آلمان در قرن نوزدهم ۶) گوارا ـ خداپرست پیش از ظهور اسلام ـ زمان معین ۷) صدمه ـ میکرومتر ـ کوه آتشفشانی ایتالیا ۸) بددهن ـ بازار ـ مجموعه مسکونی بزرگ ۹) دلیل‌ها ـ مستقیم و بدون پیچ و خم ـ یازده ۱۰) دروازه‌بان ـ غذای زندانیان ـ خوش‌اندام ۱۱) هوادار سیاسی ـ گردو ـ داستانی از ساموئل بکت، نویسنده ایرلندی ۱۲) تکرار حرفی ـ پاسبان ـ ماه ششم فرنگی ـ محل نگهداری گوسفندان ۱۳) بی‌ارزش ـ نان محلی گیلان ـ گاوآهن ۱۴) دو گروه جزیره قلمرو هند در خلیج بنگال ۱۵) شهرت طلب ـ همدم ـ آلبوم خط یا نقاشی.

عمودی:

۱) حرف همراهی ـ از وسایل خیاطی ـ سوراخی در پوسته زمین ۲) شعر در وصف جنگ ـ چشم پزشک ـ نوعی بیماری التهابی حاد ۳) اولویت عبور ـ نشانی ـ ابوالبشر ۴) چین و چروک پوست ـ کاشف کهکشان راه شیری ـ تابلویی زیبا اثر استاد فرشچیان ۵) هنری سنتی روی فلز ـ تبخال ـ درخت انگور ۶) اسب تبریزی ـ وسیله توزین ـ داستانی از ماکسیم گورکی ۷) راستین ـ دریچه کنار کاربراتور خودرو ـ ورزش آبی ۸) شکاف ـ عضو غضروفی تولید صوت در وسط گردن ـ بهامهر ۹) مقصود ـ شیوه عمل ـ عهد شباب ۱۰) کاخ لویی چهاردهم ـ از مقام‌های موسیقی قدیمی ایران ـ بله انگلیسی ۱۱) فلز سرخ ـ بجا آوردن ـ پرسوز و گداز ۱۲) برآورد کردن ـ پراکندگی ـ روز عرب ۱۳) میوه انرژی‌زا ـ مولفه ـ ماه یازدهم فرنگی ۱۴) گدا ـ مالک ـ مبالغه ۱۵) برخورد ـ اتحادیه چند شرکت اقتصادی برای کنترل بازار به نفع خود ـ رب‌النوع خورشید.

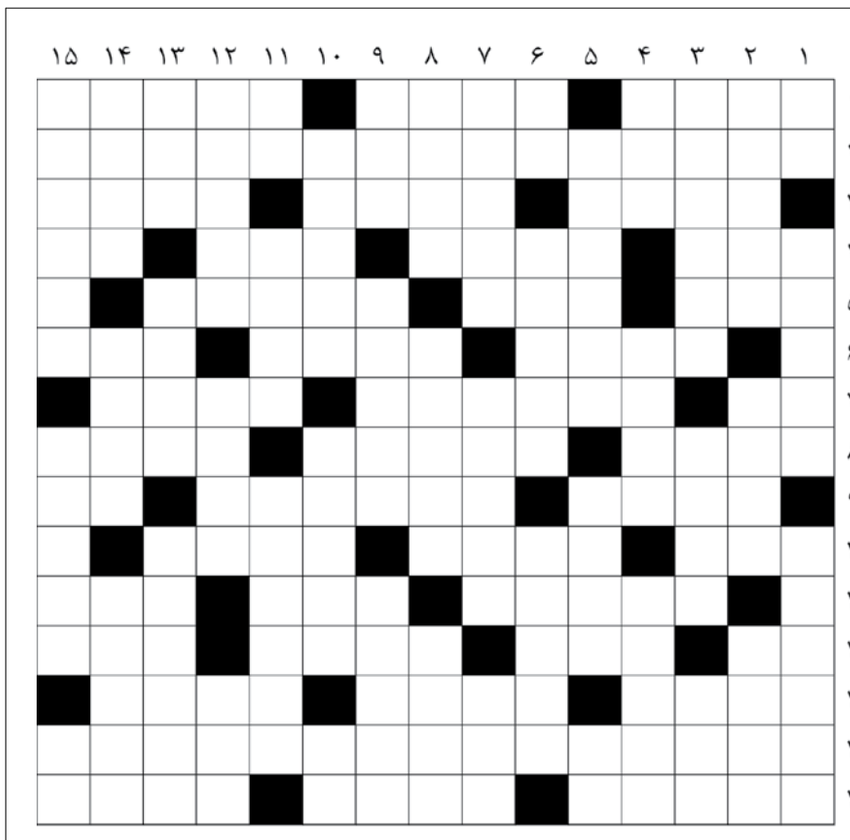

حل جدول عادی ۶۸۹۱

	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵
۱	م	ط	ل	و	ب	■	ع	ض	ل	ه	■	م	ط	ب	خ
۲	ن	و	ا	■	ع	ن	ص	ر	ا	ل	م	ع	ا	ل	ی
۳	ا	م	ی	ب	■	ک	ا	ب	ل	■	ا	م	ی	ا	ل
۴	ف	ا	■	ا	ن	و	ر	ی	■	ش	ف	ا	ف	■	ی
۵	ق	ر	ن	ط	ی	ن	ه	■	ن	خ	ی	ه	■	و	د
۶	و	■	ا	ن	ش	ا	■	ا	و	ص	ا	ف	■	ز	و
۷	ن	ن	ه	■	ک	م	پ	ر	س	ی	■	ک	ب	ی	ر
۸	ک	ا	د	ر	■	ن	ک	ا	■	د	ل	ا	ر	■	■
۹	س	ی	ر	ی	■	ن	ه	ا	ن	ز	ا	■	ر	ی	ه
۱۰	ا	س	■	ک	ر	ک	ا	ن	■	ا	ر	و	■	س	ف
۱۱	ی	ا	ن	■	و	و	ن	■	ک	پ	ی	ر	ا	ی	ت
۱۲	ه	■	ا	ح	س	ن	■	ت	و	ا	ن	ا	■	ک	ک
۱۳	ع	ت	ب	ا	ت	■	د	ا	ر	ت	■	چ	ن	ب	ش
۱۴	م	ر	غ	م	ا	ه	ی	خ	و	ا	ر	■	م	ن	و
۱۵	ر	ا	ه	ی	■	ش	و	ر	ش	■	ب	ه	ا	د	ر

حل جدول ویژه ۶۸۹۱

	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵
۱	ت	م	ث	ی	ل	■	م	ا	د	ر	■	غ	ب	غ	ب
۲	ا	ت	ر	■	ق	ص	ه	ر	ن	ک	پ	ر	ی	د	ه
۳	ل	ا	ی	ن	■	ا	م	ک	ا	■	ش	ب	د	ه	م
۴	ا	ن	■	ب	ا	ب	و	ن	■	د	و	ت	ا	■	ن
۵	م	ت	ر	و	ن	و	م	■	ر	ف	ت	■	د	ن	ی
۶	و	■	ش	ی	و	ن	■	ا	ب	ت	ن	ی	■	ز	ا
۷	س	ک	ک	■	ف	ی	ل	ش	ا	ه	■	ش	ب	د	ر
۸	■	ل	ی	ب	ل	■	و	ر	ع	■	ش	م	س	ی	■
۹	م	ب	ن	ی	■	ن	م	ا	ی	ش	ی	■	ت	ک	ل
۱۰	ت	ر	■	خ	ل	ا	ی	ق	■	ب	ر	و	■	س	ف
۱۱	ر	گ	ن	■	ا	ی	ر	■	ر	ی	ا	ل	ی	س	م
۱۲	م	■	ج	ل	ی	ل	■	م	ا	ل	ز	ی	■	ل	ر
۱۳	ک	و	ا	ر	ک	■	ع	ا	ب	د	■	ت	ر	ی	و
۱۴	ع	ز	ی	ز	ا	ل	س	ل	ط	ا	ن	■	ب	ا	س
۱۵	ب	ن	ی	ه	■	د	س	ت	ه	■	ه	ل	ا	ک	و

گزارش

گزارش «جام جم» از تأثیرات یادگیری و نقش محیط‌های مختلف یادگیری بر آموختن

قفل‌هایی که با کلید یادگیری باز می‌شود

اعظم سید برقی | روانشناس تربیتی

یادگیری تغییری نسبتا پایدار در رفتار است که در نتیجه کسب تجربه به‌وجود می‌آید. در واقع یادگیری به معنی کسب اطلاعات، دانش و مهارت است. به‌طور معمول همه ما هنگام فکر کردن به یادگیری، تمرکز خود را به آموزش‌های رسمی معطوف می‌کنیم که در دوران کودکی و اوایل بزرگسالی دریافت کرده‌ایم، درحالی که یادگیری به‌صورت مداوم در طول زندگی اتفاق می‌افتد و فقط به کلاس درس محدود نمی‌شود. یادگیری حتی می‌تواند از طریق رفتارهای مفید یا منفی روی دهد. به‌عبارت دیگر، یادگیری اغلب اوقات به معنای افزایش دانش برای زندگی بهتر است؛ البته بعضی مواقع هم شامل رفتارهایی می‌شود که برای سلامتی و تندرستی مضر است. اجتماع نیز در یادگیری ما نقش مهمی دارد. بعضی افراد سبک یادگیری میان فردی یا اجتماعی دارند و اطلاعات را از طریق همکاری و ارتباط با دیگران بهتر پردازش می‌کنند. افراد دارای این سبک از بودن در یک گروه یا همکاری با یک تیم لذت می‌برند. در این میان عده‌ای سبک یادگیری انفرادی یا درون‌گرا دارند و انگیزه‌های لازم برای آموختن را از درون خویش می‌گیرند. با وجود این اما محیط همواره از مهم‌ترین عواملی است که در یادگیری و آموزش نقش بسزایی دارد. در واقع میزان یادگیری و آموزش فرد، به محیط اطراف او وابسته است. بنابراین محیط در فرآیند یاددهی- یادگیری از اهمیت بالایی برخوردار است. جالب است بدانید مطالعاتی که درباره افراد مسن انجام شده، نشان می‌دهد که یادگیری مهارت‌های جدید باعث تقویت حافظه کاری، حافظه رویدادی و توانایی استدلال افراد می‌شود. در این میان هرچه مهارت جدید سخت‌تر باشد، مغز فراگیران بیشتر تقویت می‌شود.

نقش محیط عاطفی و روانی در یادگیری

موقعیت‌های آموزشی منظم همراه با محبت و احترام متقابل نسبت به محیط‌های خشک و تهی از عواطف، در یادگیری تأثیر بیشتری دارند. این نکته می‌تواند نقشی کلیدی در آموزش‌های رسمی و سال‌های تحصیل دانش‌آموزان داشته باشد. عاطفه به‌عنوان عاملی مؤثر می‌تواند دانش‌آموز را با وجود قرارگیری در محیط پربار فیزیکی به کنجکاوی و تلاش برای یادگیری و حل مسائل ذهنی خود وادارد. رابطه معلم و دانش‌آموزان، رابطه دانش‌آموزان با هم، نحوه حضور دانش‌آموزان در محیط یادگیری، محتوای آموزشی، تناسب یادگیری با استعداد و همین‌طور نیاز و آمادگی دانش‌آموزان همراه با محبت و احترام متقابل همگی در یادگیری نقش مهم و بسزایی دارند.

یادگیری در محیط الکترونیکی

آموزش الکترونیکی شیوه‌ای از یادگیری است که به‌ویژه در دوران شیوع کرونا به همه جهانیان شناسانده شد. آموزش الکترونیکی دارای ابعاد ویژه‌ای است که می‌طلبد معلم برای داشتن محیط الکترونیکی موفق، بر آنها تسلط داشته باشد. شیوه تدریس در محیط یادگیری الکترونیکی، بُعد فنی و چگونگی استفاده از ابزارهای الکترونیکی مورد نیاز، ارزشیابی و چگونگی بهره‌مندی درست در آموزش الکترونیکی و بُعد اخلاقی و توجه به ملاحظات در این زمینه، بهره‌مندی از قالب‌های الکترونیکی جذاب و متناسب با ویژگی‌های یادگیرنده، توجه به توان الکترونیکی یادگیرنده، سهولت ارتباط افراد با محتوا و منابع و ظرفیت ارتباطی میان افراد از مواردی هستند که در محیط الکترونیکی نقش مهمی را ایفا می‌کنند.